biblioteca școlarului

OCTAVIAN GOGA

NE CHEAMĂ PĂMÂNTUL

Litera Internațional

biblioteca școlarului

Octavian
GOGA

NE CHEAMĂ PĂMÂNTUL

POEZII

Litera
INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1819 Se naşte Ion Bratu, bunicul dinspre mamă al poetului.

1851 28 martie *Se naşte Iosif Goga, tatăl scriitorului, în comuna Crăciunel de pe Târnave.*

1856 2 octombrie *Se naşte Aurelia Bratu, mama poetului.*

1868 Întâlnindu-l pe M. Eminescu în Ardeal, protopopul Ion Bratu îl ajută material, pe viitorul Luceafăr al poeziei româneşti.

1878 Se stinge din viaţă Ion Bratu, bunicul poetului.

1878—1879 Iosif Goga este învăţător în comuna Răşinari.

1880 27 ianuarie *Iosif Goga se căsătoreşte cu învăţătoarea Aurelia Bratu. În primăvara acestui an Iosif Goga este ales preot în Răşinari. Aici îl va sluji pe Dumnezeu întreaga lui viaţă.*

1881 1 aprilie *Se naşte, la Răşinari, Octavian Goga.*

1883 15 septembrie *Se naşte sora lui Octavian Goga, Victoria.*

1886 18 octombrie *Se naşte sora lui Octavian Goga, Claudia (Maria). Publică articole şi schiţe în ziarul* Galaţi.

1888 11 decembrie *Se naşte fratele poetului Eugen Iosif Goga, care va fi de asemenea scriitor. Este autorul romanului* Cartea facerii.

1892 Octavian Goga intră în internatul liceului unguresc din Sibiu.

1893 14 mai *Octavian Goga aşterne primele versuri consacrate românului care* „de dimineaţă până seara tot lucră necontenit / Dar cu toată osteneala / tot este nepreţuit“.

1894 La Cluj se desfăşoară procesul Memorandumului.

1898 Vede lumina presei întâia poezie a lui Goga, semnată Octavian (vezi Revista ilustrată*, an. I, nr. 5-6, mai-iunie, p. 107).*
Apare cea de-a doua poezie semnată de Goga în revista Familia*, condusă de Iosif Vulcan (Oradea, an XXXIV, nr. 44, noembrie, p. 13).*

1899 Octavian Goga se mută la liceul românesc din Braşov.

1900 Octavian Goga îşi ia bacalaureatul.
În vara aceluiaşi an Goga vizitează pentru întâia oară Bucureştiul.
11 septembrie *Octavian Goga se înscrie la Facultatea de litere şi filosofie de la Universitatea din Budapesta.*

1902 1 iulie *Apare la Budapesta revista* Luceafărul*, în care îşi va publica majoritatea poeziilor.*
În revista Luceafărul *apare poezia* Bătrâni*, devenită romanţă.*

1903 În vara acestui an Octavian Goga începe să traducă celebrul poem dramatic al lui Madách Imre, intitulat Tragedia omului*, pe care îl publică în aceeaşi revistă* Luceafărul*. În paginile aceleiaşi publicaţii publică poezia* Casa noastră*, semnând Nic. Octavă (vezi* Luceafărul*, an.II, nr. 14-15, 1 august).*

1904 Poetul termină studiile la Budapesta.
Facultatea de litere şi filosofie a Universităţii îi eliberează un Absolutorium.
În Luceafărul *(an. III, nr. 4, 15 februarie, p. 91-92) apare poezia* Oltul*, devenită celebră, purtând semnătura Nic. Octavă. Iată ce scrie însuşi poetul despre geneza ei în* Fragmente autobiografice*: „Poezia* Oltul *s-a născut la Budapesta şi vă pot spune, ca un element de curiozitate literară, că am scris-o înainte de a vedea Oltul. Am înjghebat-o având în faţă Dunărea, şi în spate mişcarea haotică a unei capitale, care voia să mă stranguleze. Sub stăpânirea acestui sentiment de protestare, în faţa apei care se ducea la vale, au răsărit strofele mele. Mai târziu, peste câţiva ani, după ce am trecut în regat, am ajuns pe la Călimăneşti, într-o zi de iarnă, unde mă dusesem să stau o lună, pentru că pregăteam atunci cartea* Ne cheamă pământul*; atunci am văzut Oltul de aproape, pentru întâia oară, şi am stat lângă el o lună de zile. Îmi aduc aminte de căsuţa de la Căciulata, unde stăteam adesea pe malul Oltului. Era iarnă, Oltul îngheţat; trosnea gheaţa când se umflau apele, ca nişte încheieturi care nu s-au întins de mult; ma uitam spre drumul de la Cozia şi, de departe, pe fondul alb de zăpadă, se desemna silueta unui popă sau călugăr, care venea domol călare, ţăcănind în buiestrul calului. În iarna aceea am simţit că e un trecut românesc, care mai vorbeşte prin poveştile lui, şi că sunt realmente în faţa tainei de familie, a misterului de leagăn al acestui popor. Atunci am verificat această poezie, silabă cu silabă, atunci vă pot spune că mi s-a părut că am înţeles-o mai bine şi că simţeam că vine de foarte departe“.*

De remarcat că poezia Oltul *i-a făcut lui I. L. Caragiale o impresie excepţională, după părerea lui Ion Dodu Bălan, unul dintre editorii poetului. Reproducem acest moment, citat de acelaşi editor, care s-a petrecut în restaurantul* Gambrinus *din capitală, surprins în cartea lui O. C. Tăslăunau:* O. Goga (Amintiri)*, pag. 170-171: „La o masă din fund juca şah Ion Gorun cu George Coşbuc, iar Caragiale chibiţa. Pe canapea, lângă Gorun, era un volum nou de poezii, cu foile netăiate, adus de Nerva Hodoş, care se aşezase şi el să chibiţeze. Nenea Iancu s-a chiorât de câteva ori la volum, pe urmă l-a luat în mână, deschizandu-l aşa, la întâmplare. A citit câteva strofe. Şi-a dres ochelarii, s-a uitat la coperta volumului; autorul, un nume necunoscut. A tăiat câteva foi şi, cu vădită curiozitte, o citit o poezie întreagă. A deschis volumul în altă parte şi a dat peste* Oltul. *Când l-a terminat, a mormăit: „Măi, al dracului!“ A oprit pe jucători şi i-a silit să asculte poezia întreagă. „Da' cine-i ăsta, bre?“ întrebă maestrul Caragiale. „Un poet de la noi din Ardeal“, îl lămuri Gorun. „Mă, da' ştii că are talent!“ „Ia să-l luăm de la început“, şi Caragiale a citit cu glas tare poezie după poezie, aşa cum numai el ştia să citească, subliniind frumuseţile şi comentând fiecare bucată. Se făcuse miezul nopţii când maestrul a închis volumul, entuziasmat de noul ucenic al strunei. „Să bem câte o halbă în sănătatea lui“, propuse badea George. „Să bem, că-i vrednic“, întăriră ceilalţi. Şi cei trei maeştri ai scrisului, împreună cu instruitul şi scăpărătorul Nerva Hodoş, au întârziat până în zorii zilei, reluând lectura volumului şi cântărind fiecare strofă. A fost cea mai strălucită consacrare a poetului Goga pe care o povestea cu mult haz Caragiale, aducându-şi aminte de „chiulul“ pe care i l-a tras Goga la Berlin recomandându-se „arhitect“.*

Publică în Luceafărul *poezia* Dăscăliţa*, semnând Nic. Octavă (*Luceafărul*, an. III, nr. 7, 10 aprilie, pag. 151).*

Se stinge din viaţă sora poetului Victoria, cea care i-a inspirat poezia Dăscăliţa.

1905 Autorul apare în Luceafărul *cu poeziile* Plugarii, Lăutarul, Dascălul, Rugăciune, Clăcaşii.

Privitor la obiectul poeziei de pe urmă este interesant să ştim ce a spus însuşi autorul despre ea (a se vedea Fragmente autobiografice*, în volumul* Discursuri*, p. 26): „Da, subiectul literar, el se plimbă, el vine cu noi, îl ducem în subconştientul nostru, el e un tovarăş care din când în când înalţă capul său, se dă la o parte ca să vie iarăşi. Vă pot spune că aşa am plimbat eu imaginea clăcaşului român*

pretutindeni; am dus-o cu mine, m-a persecutat prin muzeele din Berlin şi am scris această poezie, Clăcaşii*, în grădina din Charlottenburg. Am cântat simţirea mea cu atât mai vrednic cu cât eu eram mai departe de ţară, fiindcă o duceam în sângele meu".*
Vede lumina tiparului volumul Poezii*, Budapesta, Institutul tipografic şi de editură* Luceafărul*. Cartea cuprinde 48 de poezii. Pe copertă este imprimat anul 1906. Iată sumarul lui:* Rugăciune, Plugarii, Noi, Oltul, Casa noastră, Apostolul, Dascălul, Dăscăliţa, Bătrâni, Reîntors, Departe, Dorinţă, Zadarnic, De-o să mor, În codru, Dimineaţa, Pe înserate, De la noi, Cântăreţilor de la oraş, Seara, Lăutarul, A murit..., La groapa lui Laie, Cântece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Pribeag, Pace, Cade-o lacrimă, Singur, Părăsiţi, Ruga mamei, La stână, Toamna, Copiilor, I, II, Părăsit, Despărţire, Învins, Solus ero, Noapte, Clăcaşii, Aşteptare.
24 decembrie *Moare tatăl poetului, Iosif Goga, care a fost pesemne prototipul preotului din poezia* Apostatul.

1906 Viaţa românească *îi publică poezia* Un om*, care denotă un puternic accent social.*
16 iunie *Are loc logodna poetului.*

1907 Editura Minerva*, Bucureşti, reeditează volumul* Poezii.
Au loc răscoale ţărăneşti. Acestea îi vor inspira poetului mai multe poezii, între care: Cain, O ţară ştiu, Coşarul*. Ecoul răscoalelor se va resimţi în întreaga atmosferă a volumului intitulat* Ne cheamă pământul.

1908 Octavian Goga editează revista Ţara noastră.

1909 Publică volumul de versuri Ne cheamă pământul*,* Editura Minerva*.*
El va fi reeditat în volumul antologic de Poezii *din 1924, precum şi în toate ediţiile ulterioare. Sumarul acestuia se constituie din 49 de poezii:* Fecunditas, Prăpastie, Cântecele mele, Înviere, Cosaşul, Portret, De demult..., Colindă, Un om, Zile rele, Graiul pâinii, Cain, O ţară ştiu, În munţi, Prima lux, Cantorul Cimpoi, Străinul, Mi-a bătut un moş la poartă..., Scrisoare, Lăcaş străbun..., Ion crâşmarul, Acasă, Nepotrivire, Asfinţit, Carmen, O rază, Iubirea mea, Fior, Noi ne-ntâlnim, Rapsodie, Trandafiri, Eşti singură, Sufletul, A fost odat'..., Revedere, Răsună toaca..., Cântece, I, II, III, IV, V, VI, Moş Crăciun, Sonet, Sonet, E sărbătoare, Tempora, Frumoasa cea din umră, Poezie.

1910 Apare în colecţia Biblioteca pentru toţi*, nr. 286, Sibiu, celebrul volum de* Poezii*, reluat după cel din 1905 de la Budapesta.*

1912 *Poetul este închis în temniţa din Seghedin pentru curajoasele lui articole cu duh patriotic înflăcărat. Printre altele, acolo scrie poeziile* Eu ştiu un basm *şi* Poetul. *În revista* Luceafărul *(an. XI, nr. 10, 4 martie 1912, p. 196) apare poezia* Poetul *cu indicaţia Seghedin. După cum menţionează editorul Ion Dodu Bălan, nu numai indicaţia că a fost scrisă în temniţă, ci şi următoarea însemnare, cu titlul* Goga în temniţă*, publicată în* Luceafărul*, nr. 7 din 12 februarie 1912: „În sfârşit, după alte amânări din cauza hărţuielilor cu d-l Vaida, poetul Goga a intrat în temniţa Seghedinului, pentru a-şi îndeplini pedeapsa de o lună. A plecat în tăcere, fără alai şi fără să-l însoţească strigătele de durere şi de indignare ale poporului a cărui pătimire a înveşnicit-o în poeziile lui". Octavian Goga a fost întemniţat pentru un articol ce a apărut în revista sa* Ţara noastră*, în care „scria despre mizeriile noastre interne şi despre asupririle clasei feudale din Ungaria", după cum menţionează Ion Dodu Bălan.*

1913 *Vede lumina tiparului volumul de versuri* Din umbra zidurilor*,* Editura Minerva*, Bucureşti. Ulterior a fost introdus în ediţia de* Poezii *(1924) şi în toate celelalte ediţii. Volumul cuprinde, pe lângă poezia* Revedere*, alte 62 de poezii. Cartea este împărţită în patru cicluri: a) Din umbra zidurilor, consituit din:* Oaspe vechi, Agonie, Paris, Ziua, Notre Dame, Felinarul, În muzeu, Cinquecento, Mama, Mătuşa mea, Oameni*; b) Cântă apele, constând din:* La mal, Aeternitas, Furtuna, Mare moartă, De profundis, Lacul, Mama Venerei eterne, Eu stau la mal, Scrisoarea ta..., Gândeşte-te, Scirocco*; c) Coarde vechi, alcătuit din:* Poet, Vorbeau azi-noapte două ape, Doina, Voi veniţi cu mine, Inima, Strămoşii ..., Carmen laboris, Scrisoare, Moş Crăciun, Eu ştiu un basm*; d) Clipe, înglobând poeziile:* Trageţi oblonul..., Cântecele mele, Poetul, Mi-am făcut un cântec, Un trandafir se stinge, Păcat, Taina, Toamnă nouă, Mă-ntorc din nou, Lacrimi, Cântece, I, II, III, IV, V, VI, VII, Tăcerea ta..., Singurătate, Coboară toamna..., Singur, Sonet, Amurg, În brazi, Blestem, O lacrimă, La moarte, Cum zbori cu trenul, În drum, Moştenire, O clipă, Aşteptare, Noapte, Apus, Pe-un album, Mors magna.

1914 *Publică în volum piesa* Domnul Notar*, care se joacă pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti.*

1916 *Apare volumul* Cântece fără ţară*,* Editura G. Stefea*, Bucureşti. A fost reluat în volumul de* Poezii *din 1924 şi de toate ediţiile ulterioare. Cartea este însoţită de un cuvânt înainte al poetului: „Recitesc aceste pagini întunecate înainte de a le da la tipar. Ele s-au desprins pe*

rând din frigurile neutralităţii, din aşteptarea zadarnică de-un an şi jumătate în oraşul vesel al Bucureştilor. Credeam că nu vor mai vedea lumina zilei şi că, dezminţite de realitate, vor rămânea în sertar pe veci, certificate intime ale unui zbucium care s-a stins — „testimoni del perir mio lento“ — cum spune atât de frumos poetul italian. Acum însă, când atmosfera de moleşeală a infracţiunii se lasă tot mai grea peste capetele noastre, când dintr-o datorie de sânge se face o socoteală rece de câştig ieftin, acum mi se pare un act de pietate să ne îngropăm morţii în văzul tuturora. Iată de ce public aceste versuri...“

După cuvântul introductiv urmează 35 de poezii care fac sumarul volumului: Fără ţară, Aşteptare, Pajurei cu două capete, Ţara mea de suflet, Sângele, În pace mută, 10 mai 1915, Atunci, Portretul, Trenurile, Apostolul, Flamma mundi, În mormânt la Argeş, Bal la palat, Pribeag străin, Latinitatea strigă din tranşee, Neutralul, Unui orb, Lupul, Boboteaza, Trecea convoiul mortuar, Aducerile-aminte, În suflet simt o teamă cum s-aşterne, Lui Petöfi, Unui scriitor vândut, Noapte, I, II, III, Doi fraţi, Pribeag, Hora valurilor, I, II, Poveste, Sufletul, Dies illa.

Octavian Goga participă la primul război mondial. Scrie ciclul de versuri Război.

1919 Octavian Goga este ales ministru al Instrucţiunii în guvernul de Uniune Naţională.

1923 Octavian Goga este ales membru al Academiei.

1924 Apare primul volum antologic de versuri tipărit de Cultura Naţională, *Bucureşti, cuprinzând şi volumele* Ne cheamă pământul (1909), Din umbra zidurilor (1913), Cântece fără ţară (1916).

Octavian Goga obţine Premiul naţional de poezie.

1928 Apare piesa Meşterul Manole.

1928—1938 Poetul scrie tot mai rar versuri, absorbit fiind de politică şi de gazetăria momentului.

1938 7 mai *Octavian Goga se stinge din viaţă, trecut de 57 de ani.*
12 mai *Are loc înmormântarea poetului la Ciucea.*
28 mai *Moare mama poetului, Aurelia Goga.*

1939 Vede lumina tiparului volumul poetic Din larg — *poeme postume în* Editura Fundaţiilor. *Cartea cuprinde 6 cicluri: a)* Din larg*; b)* Război*; c)* Noi*; d)* Astăzi*; e)* În sat*; f)* Traduceri.